

N:o 89.

Af herr N. Nilsson i Skärhus, om ändrad lydelse af 14 § riksdagsordningen.

Under den tid som förflutit, sedan nu gällande riksdagsordning år 1866 fastställdes, hafva esomoftast röster höjt sig för utvidgandet af såväl valbarhet som rösträtt vid val af ledamöter till riksdagens Andra Kammare. Att önskningsar ofta blifvit framställda jemväl om förändring och nedsättning af de dryga förmögenhetsvilkor, som äro stadgade för valbarhet till Första Kammaren, är nogsamnt bekant. Dessa sistnämnda önskningsar förtjena nog att också i sinom tid förverkligas. Men jag vill nu inskränka mig till att äska beslutandet af andra grunder endast för Andra Kammarens riksdagsmannaval, helst som det med afseende härpå förefinnes åtskilliga förhållanden eller missförhållanden, hvilka torde kräfva att först uppmärksammas och rättas.

Jag vill då först fästa uppmärksamheten derpå, att vilkoren för utöfvande af valrätt nu äro väsentligt olika, då ledamöter skola väljas till den Första och då de väljas till den Andra Kammaren.

Som man vet, utses Första Kammarens ledamöter af landstinget, och landstingsmän väljas på landet antingen onedelbart å kommunalstämma (nemligen der härad eller tingslag innefattar endast en kommun), eller medelbart genom å kommunalstämma utsedde elektoror. Vid dessa båda valsätt, både det medelbara och det omedelbara, eger hvarje vid kommunalstämma på landet röstberättigad person rättighet att med sin röst medverka vid val af ledamöter till Första Kammaren, oberoende af om han eger en eller flere röster, eller om rösträtten utöfvas af man eller qvinna. Deremot i fråga om val af ledamöter till Andra Kammaren stadgar § 14 i riksdagsordningen att valrätt tillkommer en hvar inom kommunen röstberättigad man, hvilken antingen eger fast egendom, taxerad till minst 1,000 kronor, eller arrenderar

jordbruksfastighet af minst 6,000 kronors taxeringsvärde, eller ock erlägger bevilling för en till minst 800 kronor uppskattad årlig inkomst. Häraf framgår, att då kvinnor ega rösträtt vid val af landstingsmän eller när det skall väljas elektorer, som skola utse landstingsmän, och då landstingsmännen utse Första Kammarens ledamöter, så ega alltså kvinnor rätt att med sin röst medverka vid dessa sistnämndas val, hvilken rätt de helt och hållet sakna vid val af Andra Kammarens ledamöter. Härtill kommer, att vid nu sistnämnda val får rösträtt alldeles icke utöfvas af de män, som icke ega här ofvan anmärkta förmögenhetsvilkor, men som ändock efter allmän röstgrund äro vid kommunalstämma röstberättigade.

Med hänsyn till dessa förhållanden har under senare åren här och der bland vårt folk lifligt påyrkats en sådan förändring af ofvannämnda § i riksdagsordningen, att, dels då kvinna nu eger att med sin röst medverka vid val af ledamöter till Första Kammaren, hon då ock må tillerkännas samma rätt vid val af Andra Kammarens ledamöter och dels att rösträtten vid sist nämnda val sålunda utsträcket, att en del af dem, som nu stå under det s. k. politiska strecket, må erhålla valrätt, hvarigenom icke blott ett steg tages för ett närmande till likhet i valrätt vid väljandet af båda Kamrarnes ledamöter, utan äfven att många i berörda hänseende nu politiskt omyndige medborgare bereddes rättighet att få hafva ett ord med i fråga om folkets och landets allmänna angelägenheter.

Men då, med afseende på förändringar, man icke bör gå brådstörtande utan sansadt och varsamt till väga, är det min önskan, att det politiska strecket nu blott så mycket nedflyttas, att valrätt må tillerkännas en hvar, som eger fast egendom eller arrenderar jordbruksfastighet, uppskattad till *hälften* af det taxeringsvärde, som nu för ifrågavarande valrätt erfordras, samt att det för valrätt nu stadgade minimum af 800 kronors årlig inkomst må nedsättas till 500 kronor, hvarmedelst i sistnämnda fall den samstämmighet vinnes, att hvar och en, som enligt nu gällande bevillningsstadga erlägger skatt till staten för inkomst af kapital eller arbete, också erhåller rösträtt vid val af Andra Kammarens ledamöter.

Mer än tjuogo år hafva förflutit, sedan riksdagens tvåkammarssystem infördes och nya kommunallagar började tillämpas, och under denna tid har svenska folket, hvaribland många af de mindre bemedlade, vunnit en så vidgad och mognad inblick uti så väl kommunala som politiska frågor, att billighet och rättvisa torde fordra, att rätt för deltagande i val af Andra Kammarens ledamöter må utsträckas till flere af dem, som nu visserligen ega allmän rösträtt, men dock sakna berörda valrätt. Om därför riksdagen bifaller den af mig här äskade grundlagsändring, så tror jag att den dermed tillmötesgår tidsomständigheternas och folkets billiga kraf. En sådan

åtgärd skall ock utan tvifvel med välvilja omfattas af och verka lugnande på ett stort antal af dem, som i nämnda hänseende nu äro politiskt omyndige. Derjemte skall, såsom jag hoppas och tror, den ifrågaställda lagförändringen mycket bidraga till folkets och statens samhälliga, tidsenliga och sunda utveckling och sålunda befrämja fäderneslandet väl.

På grund af hvad här ofvan blifvit anfördt, vågar jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen täcktes besluta, att 14 § i riksdagsordningen må erhålla följande förändrade lydelse:

Valrätt tillkommer inom den kommun, der han bosatt är, en hvar i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad person, hvilken antingen eger eller med stadgad åborätt innehafver fast egendom på landet eller i stad till ett taxeringsvärde af minst femhundra kronor, eller för lifstid eller för minst fem år arrenderar jordbruksfastighet till taxeringsvärde, ej understigande tretusen kronor, eller ock erlägger till staten bevillning för en till minst femhundra kronor uppskattad årlig inkomst.

Stockholm den 14 maj 1887.

Nils Nilsson
från Färs härad.

N:o 90.

Af herr N. Persson i Vadensjö, om skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande ändringar i legostadgan den 23 november 1833.

Vid antagandet af tjenstehjon är det naturligtvis högeligen af vigt att erhålla pålitligt besked om huru personen i fråga uppfört och skött sig,